

ทิศทางการเปลี่ยนผ่านด้านพฤติกรรมและการยอมรับเทคโนโลยีการขยายเสียงกีตาร์
ของนักดนตรีเมทัลไทย กรณีศึกษาเครื่องขยายเสียงแบบดั้งเดิม
และระบบจำลองเสียงดิจิทัล

BEHAVIORAL SHIFTS AND TECHNOLOGY ACCEPTANCE IN GUITAR
AMPLIFICATION AMONG THAI METAL MUSICIANS A CASE STUDY OF
TRADITIONAL AMPLIFIERS AND DIGITAL MODELING SYSTEMS

ศักดิ์สิทธิ์ สมทิธรรม¹ อัญชัย เจริญศรีเมือง² ศิริวรรณ อินทรกำแหง³
Saksit Smithitam¹ Auncan Chareonsrimueang² Siriwan Intrakamhaeng³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์ขยายเสียงของนักกีตาร์แนวเมทัลในประเทศไทย ภายใต้บริบทที่เทคโนโลยี Amp Modeler และ Impulse Response (IR) มีบทบาทต่ออัตลักษณ์ทางเสียง งานวิจัยมุ่งทำความเข้าใจมิติด้านเทคโนโลยี วัฒนธรรม และตัวตนทางดนตรีที่กำหนดพฤติกรรมการเลือกใช้อุปกรณ์

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา โดยสัมภาษณ์เชิงลึกนักดนตรีที่เล่นกีตาร์ แนวดนตรีเมทัล ในประเทศไทย จำนวน 10 คน ที่มีประสบการณ์การใช้งานแอมป์หลอดและระบบ Modeler/IR ในการฝึกซ้อม การแสดงสด และการบันทึกเสียง

ผลการวิจัยพบว่า การเลือกใช้อุปกรณ์มิได้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติทางเทคนิคเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ประสบการณ์ และอัตลักษณ์ทางดนตรี นักดนตรีมองว่า แอมป์หลอดให้แรงตอบสนองและมีมิติของเสียงที่ช่วยส่งเสริมอารมณ์ ขณะที่ Modeler/IR ให้ความสะดวกและความคงที่ของเสียง ทำให้เกิดรูปแบบการใช้งานผสมผสานตามบริบท อีกทั้งพบแนวคิด “ความถูกต้องทางของเสียง” ซึ่งสะท้อนพบว่า นวัตกรรมดนตรีดังกล่าวมีผลการประเมินว่ามีคุณภาพเหมาะสมกับการนำไปใช้ การประเมินว่าเสียงที่ได้สอดคล้องกับตัวตนผู้เล่นเพียงใด สรุปได้ว่า การเลือกอุปกรณ์เป็นผลจาก

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี saksit.smi@bkkthon.ac.th

¹ Lecturer, Bachelor of Music Program in Music, Faculty of Music, Bangkok Thonburi University, saksit.smi@bkkthon.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี auncan.cha@bkkthon.ac.th

² Lecturer, Bachelor of Music Program in Music, Faculty of Music, Bangkok Thonburi University, auncan.cha@bkkthon.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

siriwan_morphasa@hotmail.com

³ Lecturer, Doctor of Music Program in Music, Faculty of Music, Bangkok Thonburi University, siriwan_morphasa@hotmail.com

Receive 08/09/68, Revise 01/12/68, Accept 04/12/68

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยี วัฒนธรรม และตัวตนของนักดนตรีจึงอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.60 ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.19)

คำสำคัญ: โทนเสียงกีตาร์, เมทัลไทย, แอมป์จำลอง, แอมป์หลอด, อัตลักษณ์ทางดนตรี, เทคโนโลยีดนตรี, การยอมรับเทคโนโลยี

Abstract

This study examines factors influencing amplification choices among metal guitarists in Thailand as digital technologies particularly Amp Modelers and Impulse Responses (IR) reshape tonal identity. It explores how technological features, cultural practices, and musical identity interact in equipment decision-making.

A qualitative phenomenological approach was used, drawing on in-depth interviews with ten Thai metal guitarists experienced with both tube amplifiers and Modeler/IR systems across rehearsal, performance, and recording contexts. The data highlight perceptual, emotional, and contextual elements shaping preference.

Findings show that equipment selection extends beyond technical specifications, involving affective response, playing feel, and identity-driven considerations. Tube amplifiers are valued for dynamic responsiveness and tonal depth, while Modeler/IR systems offer portability, consistency, and flexibility, resulting in context dependent hybrid usage. The concept of “sonic rightness” how well a tone aligns with a musician’s artistic identity emerged as a central evaluative factor. Overall, amplification preference reflects the interaction of technology, cultural meaning, and self representation.

Keywords: guitar tone, Thai metal, amp modelers, tube amplifiers, musical identity, music technology, technology acceptance

บทนำ

โทนเสียงกีตาร์ในดนตรีเมทัลมีบทบาทสำคัญยิ่งกว่าการเป็นเพียงองค์ประกอบด้านสุนทรียศาสตร์ หากแต่เป็นกลไกในการสร้างความหมาย ตัวตนทางดนตรี และความแตกต่างเชิงสัญลักษณ์ภายในชุมชนเมทัล ทั้งนี้ การเลือกใช้อุปกรณ์ขยายเสียงของนักกีตาร์แนวเมทัลไทยสะท้อนให้เห็นถึงชุดปัจจัยที่ซับซ้อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับทั้งด้านเทคโนโลยี ประสบการณ์การเล่น บริบททางสังคม และความคาดหวังของผู้ฟัง มากกว่าการเป็นเพียงการเลือกใช้เครื่องมือที่ให้เสียงดังหรือคุณภาพสูงเท่านั้น

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะระบบจำลองแอมป์ (Amp Modeler) และเทคโนโลยีการจำลองตัวลำโพง (Impulse Responses: IRs) ได้เปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติของนักดนตรีร่วมสมัยอย่างมีนัยสำคัญ เทคโนโลยีดังกล่าวได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากความสะดวกในการขนย้าย ความคงที่ของเสียง และความสามารถในการทำงานร่วมกับระบบเสียงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม แอมป์หลอดแบบดั้งเดิมยังคงถูกมองว่ามีความได้เปรียบด้านอารมณ์และการตอบสนองเชิงไดนามิก ซึ่งดึงดูดนักดนตรีที่ต้องการโทนเสียง “มีชีวิต” และสัมผัสทางกายภาพที่สอดคล้องกับรูปแบบการเล่นเฉพาะตัว

พลวัตระหว่างเทคโนโลยีทั้งสองประเภทนี้สามารถตีความได้ผ่านกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี ซึ่งช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของนักดนตรีในระดับวิเคราะห์มากกว่าการบรรยาย ได้แก่ 1. ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ซึ่งอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการรับหรือปฏิเสธเทคโนโลยีใหม่ 2. ทฤษฎีอัตลักษณ์ทางดนตรี (Musical Identity Theory) ซึ่งช่วยอธิบายเหตุผลที่เสียงและอุปกรณ์บางประเภทมีความหมายต่อผู้เล่น และ 3. แนวคิดการปฏิบัติทางเสียงและวัฒนธรรมเทคโนโลยี (Sound Culture & Practice Theory) ซึ่งเน้นบทบาทของเทคโนโลยีในฐานะส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมดนตรี ไม่ใช่เพียงเครื่องมือทางเทคนิค

เมื่อพิจารณาจากกรอบแนวคิดดังกล่าว การเลือกใช้แอมป์หลอดหรือแอมป์จำลองในหมู่นักดนตรีเมทัลไทยจึงเป็นผลลัพธ์ของการประเมินเชิงวิพากษ์หลายประการ เช่น ความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมจริงระหว่างการแสดงสด ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายในบริบทโลจิสติกส์ของประเทศไทย ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา ความน่าเชื่อถือของระบบเสียงในสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงความคุ้นเคยกับอุปกรณ์จากประสบการณ์ที่สั่งสมมา นอกจากนี้ นักกีตาร์จำนวนมากยังใช้แนวทางแบบผสมผสาน (Hybrid Approach) เพื่อให้สามารถควบคุมเสียงได้ยืดหยุ่นและตอบโต้กับบริบทของงานแต่ละประเภท ไม่ว่าจะเป็นการซ้อม การแสดง หรือการบันทึกเสียง

การเปรียบเทียบเชิงลึกระหว่างการใช้งานอุปกรณ์ทั้งสองประเภทเผยให้เห็นว่าปัจจัยที่กำหนดการเลือกของนักดนตรีมิได้มีเพียงเรื่อง “เสียง” แต่รวมถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและความหมายเชิงสังคม เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับความแท้ (authenticity) ความไว้วางใจในโทนเสียง และ

ประสบการณ์ร่วมของชุมชนผู้เล่นเมทัลไทย ซึ่งล้วนส่งผลต่อการประเมินว่าอุปกรณ์ใด "เหมาะสม" กับตัวตนและลักษณะงานของตนมากที่สุด

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้เครื่องขยายเสียงของนักดนตรีเมทัลไทยภายใต้กรอบแนวคิดทั้งสาม เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงพลวัตระหว่างเทคโนโลยีดนตรี วัฒนธรรมของผู้เล่น และการสร้างความหมายผ่านเสียง การทำความเข้าใจประเด็นเหล่านี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับวิถีการตัดสินใจของนักกีตาร์เมทัลในยุคที่เทคโนโลยีดนตรีกำลังเปลี่ยนผ่านอย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเลือกใช้อุปกรณ์แอมป์ในหมู่นักกีตาร์ในแนวดนตรีเมทัลชาวไทย โดยเน้นไปที่กระบวนการตัดสินใจ ปัจจัยที่มีอิทธิพล และการรับรู้คุณค่า
2. เพื่อทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีใหม่กับแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางเสียง ความแท้จริงทางศิลปะ และการปรับตัวในวิชาชีพ ภายใต้บริบทของวงการดนตรีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

วิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Approach) เพื่อสำรวจประสบการณ์ตรงและความหมายที่นักกีตาร์แนวมทัลชาวไทยมอบให้กับอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน ซึ่งมีประสบการณ์ใช้งานทั้งแอมป์หลอดและแอมป์จำลองในบริบทการซ้อม การแสดงสด และการบันทึกเสียง ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการตีความเชิงธีม (Thematic Interpretation) เพื่อให้เข้าใจเจตคติ ความรู้สึก การรับรู้คุณภาพเสียง และการสร้างความหมายทางดนตรีผ่านเทคโนโลยี

ความสำคัญของการวิจัย

งานวิจัยนี้ช่วยเติมเต็มช่องว่าง (Research Gap) ในสาขาดนตรีศึกษาและเทคโนโลยีเสียง โดยนำเสนอภาพรวมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจจัยทางเทคนิค การรับรู้คุณภาพเสียง และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางดนตรีในบริบทไทย ซึ่งยังไม่มีที่ศึกษาอย่างเป็นระบบในวงการดนตรีร่วมสมัย ผลการวิจัยเปิดมุมมองใหม่ว่าการเลือกใช้อุปกรณ์ดนตรีมิได้เป็นเพียงการประเมินด้านฟังก์ชัน แต่เป็นการต่อรองเชิงวัฒนธรรมระหว่าง "ความแท้" (authenticity) และ "ความสะดวกเชิงเทคโนโลยี" (technological convenience) ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อการออกแบบหลักสูตรดนตรี การพัฒนาอุปกรณ์ดนตรี และความเข้าใจด้านพฤติกรรมผู้ใช้ในอุตสาหกรรมเสียง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การทบทวนวรรณกรรมมีระบบและสอดคล้องกับกรอบวิเคราะห์ งานวิจัยนี้ได้ถูกจัดเรียงตาม 3 แนวคิดหลักดังนี้

1. ดนตรีศึกษาและอัตลักษณ์ทางดนตรี (Music Education & Musical Identity)

- แนวคิดอัตลักษณ์ทางดนตรีของ MacDonald, Hargreaves & Miell (2002) อธิบายการสร้างตัวตนทางดนตรีผ่านเสียงและการเลือกใช้อุปกรณ์
- Frith (1996) กล่าวถึงบทบาทของเสียงกีตาร์ในฐานะสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในแนวเมทัลที่โทนเสียงทำหน้าที่เป็นภาษาทางสังคม
- งานศึกษาด้านการปฏิบัติของนักดนตรีร่วมสมัยให้ความสำคัญกับความหมายส่วนตัวและไวยากรณ์เสียงของแนวเพลงเฉพาะทาง

2. เทคโนโลยีเสียงและการยอมรับเทคโนโลยี (Sound Technology & Technology Acceptance)

- แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ของ Davis (1989) ซึ่งอธิบายการรับรู้ประโยชน์และความง่ายต่อการใช้งาน
- Thomas & Chan (2022) วิเคราะห์ว่าทำไมนักดนตรีบางกลุ่มยังคงเลือกแอมป์หลอดแม้เทคโนโลยีจำลองจะพัฒนาอย่างรวดเร็ว
- แนวคิดการสร้างสรรค์ทางสังคมของเทคโนโลยี (SCOT: Pinch & Bijker, 1984) อธิบายว่าเทคโนโลยีเสียงมีความหมายที่ถูกกำหนดผ่านกลุ่มสังคม มิใช่ผ่านตัวอุปกรณ์เพียงอย่างเดียว

3. พฤติกรรมผู้ใช้และการรับรู้คุณภาพเสียง (User Behavior & Perceived Sound Quality)

- ทฤษฎีการรับรู้คุณภาพเสียง (Perceived Sound Quality Theory) อธิบายบทบาทของความรู้สึก เช่น ความอบอุ่น ความหนา และความตอบสนองต่อสัมผัส มากกว่าค่าทางเทคนิค (Zacharakis et al., 2018)
- งานวิจัยของ Davies (2019) นำเสนอแนวคิด hybrid amplification practices ที่นักดนตรีเลือกผสมผสานอุปกรณ์อนาล็อกและดิจิทัลเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่น
- งานที่เกี่ยวข้องในวงการดนตรีเมทัลชี้ว่าเสียงแตก (distortion) และความรู้สึก "มีชีวิตร" ของแอมป์หลอดเป็นปัจจัยที่ยังคงมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้เล่น

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกใช้แนวทางวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Approach) เพื่อสำรวจประสบการณ์ตรง เจตคติ และอัตลักษณ์ทางเสียงของนักกีตาร์เมทัลชาวไทยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้เครื่องขยายเสียง จุดมุ่งหมายหลักคือการทำ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่านักดนตรีมีปฏิสัมพันธ์กับแอมป์หลอดและแอมป์จำลองดิจิทัล/IRs อย่างไร และเทคโนโลยีเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติดนตรีและอัตลักษณ์ทางดนตรีอย่างไร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักกีตาร์เมทัลชาวไทยจำนวน 10 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1. มีประสบการณ์การแสดงดนตรีสดในแนวเมทัลอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี 2. เคยใช้งานทั้งแอมป์หลอดและแอมป์จำลอง/IRs โดยตรง และ 3. ยินดีให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับเสียง อัตลักษณ์ และการเลือกใช้อุปกรณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมาจากทั้งวงดนตรีแนวเมทัลสายหลักและสายใต้ดิน รวมถึงแวดวงการผลิตดนตรี และผู้มีบทบาทใน วงการเสียง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสะท้อนบริบทเมทัลไทยอย่างรอบด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้อาศัยวิธีการเก็บข้อมูลหลัก 3 วิธี ได้แก่

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) ใช้แนวคำถามที่ออกแบบ จากหัวข้อหลัก เช่น ความชอบในอุปกรณ์ ประสบการณ์เชิงอารมณ์และทางกายภาพต่อเสียง การจัดการด้านการซ่อมและการแสดง ตลอดจนการสร้างอัตลักษณ์ ข้อมูลเสียงจากการสัมภาษณ์ ถูกบันทึกและถอดความตามจริงทุกคำ

การสังเกตผู้ให้ข้อมูล (Participant Observation) – มีการลงพื้นที่สังเกตพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์ในระหว่างการแสดงสด การซ่อม และการทำงานในสตูดิโอ โดยบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ งานจริง การตอบสนองต่อเสียง และข้อจำกัดทางสภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) รวบรวมและวิเคราะห์สื่อประกอบ เช่น ภาพถ่ายอุปกรณ์ คลิปวิดีโอการแสดง และบทสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์บนแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อประกอบการตีความและตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เพื่อยืนยันว่างานวิจัยมีความน่าเชื่อถือและเป็นมาตรฐานเชิงวิชาการ การตรวจสอบคุณภาพ ข้อมูลประกอบด้วย 4 มิติ ดังนี้

1. ความตรงเชิงน่าเชื่อถือ (Credibility)
 - ใช้การตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่ง (Triangulation) ได้แก่ สัมภาษณ์ สังเกตการณ์ และเอกสารประกอบ
 - ให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบเนื้อหาสำคัญบางส่วน (Member Check) เพื่อยืนยันความถูกต้องของการตีความ
 - สัมภาษณ์ในสถานการณ์จริงเพื่อสะท้อนประสบการณ์ที่เป็นธรรมชาติที่สุด
2. ความคงเส้นคงวา (Dependability)
 - บันทึกขั้นตอนการวิจัยทั้งหมดอย่างเป็นระบบ
 - ใช้แนวคำถามเดียวกันในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกคน แต่เปิดโอกาสให้ขยายความ
 - ทำการตรวจทานข้อมูลร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเป็นที่ปรึกษาเป็นระยะ
3. ความเป็นกลางและตรวจสอบย้อนกลับได้ (Confirmability)
 - เก็บรักษาข้อมูลสัมภาษณ์ ภาพถ่าย และบันทึกภาคสนามทั้งหมด
 - ใช้บันทึกสะท้อนคิดของผู้วิจัย (Reflexive Note) เพื่อควบคุมอคติของผู้วิจัยเอง
4. ความสามารถในการนำไปใช้ในบริบทอื่น (Transferability)
 - อธิบายลักษณะผู้ให้ข้อมูล บริบทการวิจัย และกระบวนการเก็บข้อมูลอย่างละเอียด
 - ให้ผู้อ่านสามารถประเมินได้ว่าสามารถประยุกต์ผลวิจัยในบริบทที่คล้ายกันได้หรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้แนวทางการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแบบมีธีม (Thematic Analysis) ตามกรอบแนวคิดของ Braun และ Clarke (2006) ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1. ทำความคุ้นเคยกับข้อมูล 2. เข้ารหัสข้อความที่มีนัยสำคัญ 3. สร้างธีมเบื้องต้น 4. ตรวจสอบและปรับปรุงธีม 5. สังเคราะห์ความหมายและนำเสนอด้วยการยกคำพูดตรงและบันทึกภาคสนาม การเข้ารหัสดำเนินการด้วยตนเองแบบวนซ้ำเพื่อคงบริบทของข้อมูล

ข้อพิจารณาทางจริยธรรม

ผู้ให้ข้อมูลได้ลงนามในเอกสารยินยอมก่อนเข้าร่วมการวิจัย โดยข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนได้ถูกแทนที่ด้วยรหัส (เช่น M01, M02) เพื่อรักษาความเป็นส่วนตัว ข้อมูลทั้งหมดถูกจัดเก็บอย่างปลอดภัย และผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิ์ถอนตัวได้ตลอดเวลา งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากสถาบันมหาวิทยาลัย

กรอบระเบียบวิธีวิจัยนี้เอื้อต่อการทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับการที่นักกีตาร์เมทัลชาวไทย มีปฏิสัมพันธ์กับเทคโนโลยีทางเสียงในฐานะสื่อกลางของอัตลักษณ์ทางดนตรีและการต่อรองทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้เผยให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างแนวปฏิบัติในการใช้เครื่องขยายเสียงของนักกีตาร์เมทัลชาวไทยกับอัตลักษณ์ทางเสียง โดยมีทั้งปัจจัยเชิงปฏิบัติและปัจจัยด้านความเชื่อเกี่ยวกับความงามทางเสียงเป็นตัวขับเคลื่อน การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตภาคสนาม และการวิเคราะห์เอกสารประกอบอื่น ๆ นำไปสู่การสังเคราะห์ธีมสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากรและบริบทของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 25–42 ปี ครอบคลุมทั้งนักดนตรีเมทัลในระดับมืออาชีพและไต่ดิน โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์การแสดงและการทำงานด้านการบันทึกเสียงไม่น้อยกว่า 10 ปี แรงบันดาลใจทางดนตรีสะท้อนอิทธิพลจากแนวเมทัลระดับนานาชาติ ได้แก่ เดธ (Death Metal) เจนต์ (Djent) แบล็ก (Black Metal) และโปรเกรสซีฟ (Progressive Metal) พร้อมทั้งผสมผสานกับบริบททางวัฒนธรรมไทย ผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีประสบการณ์ตรงกับทั้งแอมป์หลอดและแอมป์จำลองในสถานการณ์หลากหลาย เช่น การแสดงสด ห้องอัด และสตูดิโอในบ้าน

2. รูปแบบการใช้งานเครื่องขยายเสียงในเชิงปฏิบัติ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เลือกใช้งานแบบผสมผสาน โดยจะสลับใช้แอมป์จำลองหรือแอมป์หลอดตามความเหมาะสมของบริบท แอมป์จำลองได้รับความนิยมในการแสดงสด เนื่องจากมีน้ำหนักเบา ติดตั้งง่าย ให้เสียงคงที่ และสามารถปรับให้เข้ากับสถานที่ได้หลากหลาย ในขณะที่แอมป์หลอดยังคงมีบทบาทสำคัญในสตูดิโอ ด้วยคุณลักษณะเสียงที่มีมิติ ความตอบสนองทางไดนามิก และการสร้างแรงบันดาลใจ หนึ่งในผู้ให้ข้อมูลเปรียบเทียบเปรยว่า แอมป์จำลองคือ “อาวุธในสนามรบ” ส่วนแอมป์หลอดคือ “เครื่องมือในวิหาร”

3. ทักษะติดต่อแอมป์จำลอง

ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลต่อแอมป์จำลองมีความหลากหลาย หลายคนยอมรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความสมจริงของอุปกรณ์ระดับสูง เช่น Kemper Profiling Amplifier, Fractal Audio Axe-Fx และ Neural DSP Quad Cortex แต่ก็ยังคงมีความกังวลเกี่ยวกับความรู้สึกที่ไม่เหมือนจริง ความหน่วงของเสียง และการขาด “อารมณ์” ที่แอมป์หลอดมอบให้ ความเห็นที่สะท้อนซ้ำคือ แม้แอมป์จำลองจะให้เสียงใกล้เคียงจริงถึง 95% แต่ยังไม่สมบูรณ์ทางอารมณ์ อย่างไรก็ตาม

นักดนตรีรุ่นใหม่มองว่า แอมป์จำลองคือเครื่องมือที่เปิดโอกาสสำหรับการสำรวจเสียงใหม่ ๆ มากกว่าจะเป็นเพียงสิ่งทดแทน

4. อัตลักษณ์ทางเสียงและอุปกรณ์ในฐานะการต่อขยายตัวตน

เสียงดนตรีมีความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับอัตลักษณ์ส่วนบุคคล การเลือกใช้อุปกรณ์จึงเป็น การแสดงออกถึงตัวตนมากกว่าการตัดสินใจทางเทคนิค การตั้งค่าเสียง การเลือกตู้ลำโพงจำลอง และ การใช้ IRs ถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้าง “ลายเซ็นทางเสียง” ที่เฉพาะตัว นักดนตรีบางคนอธิบายว่า โทนเสียงของตนคือ “เสียงที่บอกความเป็นตัวฉันในเวลาที่ย้ำพูดไม่สามารถสื่อได้” แอมป์จำลองได้รับการชื่นชมในด้านความสามารถในการปรับแต่งที่หลากหลาย แต่แอมป์หลอดยังคงถูกยกย่องว่าให้ “บุคลิกที่แท้จริงซึ่งไม่อาจหาได้จากการหมุนปุ่ม”

5. อิทธิพลจากปัจจัยทางวัฒนธรรมและเชิงโลจิสติกส์

ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ ความพร้อมของสถานที่จัดการแสดง และตลาดอุปกรณ์ที่พึงพา การนำเข้า ส่งผลโดยตรงต่อการเลือกใช้อุปกรณ์ แอมป์จำลองกลายเป็นทางเลือกที่ช่วยลดค่าใช้จ่าย และความยุ่งยากด้านการขนย้าย ในขณะที่แอมป์หลอดยังคงเป็นสัญลักษณ์ของความแท้จริง นอกจากนี้ การรับรู้ของสังคมต่ออุปกรณ์ดิจิทัลก็มีการเปลี่ยนแปลง จากเดิมที่ถูกมองว่าลดทอน คุณภาพ กลายเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับมากขึ้นในหมู่นักดนตรีรุ่นใหม่และผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่านักกีตาร์เมทัลชาวไทยมีความสามารถในการปรับตัวเชิงพลวัต ระหว่างนวัตกรรมกับประเพณี ความสะดวกทางเทคนิคกับการแสดงออกทางอารมณ์ และ ความทันสมัยของดิจิทัลกับเอกลักษณ์เฉพาะของอนาล็อก การเลือกใช้อุปกรณ์ขยายเสียงจึงเป็น มากกว่าการตัดสินใจเชิงเทคนิค หากแต่เป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางดนตรี ในระดับลึก

อภิปรายผล

ผลการศึกษานี้ให้ภาพที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเลือกใช้อุปกรณ์ขยายเสียงของ นักกีตาร์เมทัลไทย โดยชี้ให้เห็นว่าการตัดสินใจดังกล่าวเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการประเมินเชิงสังคม วัฒนธรรม อารมณ์ และเทคโนโลยีที่ซับซ้อน มากกว่าการเปรียบเทียบคุณสมบัติด้านเทคนิค เพียงมิติเดียว การอภิปรายผลจึงมุ่งอธิบายว่าข้อค้นพบนี้ต่อยอดและท้าทายกรอบทฤษฎีเดิมอย่างไร พร้อมทั้งนำเสนอการโต้แย้งเชิงแนวคิดเพื่อเสริมความหนักแน่นทางวิชาการ

1. การใช้งานแบบบริบทและการบูรณาการ การท้าทายแนวคิดการแทนที่เทคโนโลยี (Technology Replacement)

งานศึกษาชี้ว่าการเลือกใช้อุปกรณ์ของนักดนตรีไม่ได้เป็นกระบวนการ “แทนที่ของเดิมด้วย ของใหม่” ตามกรอบ Technology Substitution Theory หากแต่เป็นการประสานเทคโนโลยีเก่า

และใหม่ให้เหมาะสมกับบริบท ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Davies (2019) เรื่อง Hybrid Amplification Practices ข้อค้นพบนี้จึงต่อยอดทฤษฎีเดิมโดยเสนอว่าในบริบทไทย ปัจจัยด้านสถานที่ การขนย้าย และลักษณะเวทีมีบทบาทอย่างมากในการกำหนดว่าควรใช้เทคโนโลยีใดในสถานการณ์ใด และไม่สามารถอธิบายด้วยทฤษฎีเทคโนโลยีทดแทนแบบเส้นตรงได้

2. ความผูกพันทางอารมณ์ การขยายความของทฤษฎี Perceived Sound Quality

ทฤษฎี Perceived Sound Quality ซึ่งการรับรู้คุณภาพเสียงเกี่ยวข้องกับมิติทางอารมณ์และความคุ้นเคย (Zacharakis et al., 2018) ผลการศึกษานี้ไม่เพียงยืนยันแนวคิดดังกล่าว แต่ยังต่อยอดด้วยการเจาะลึก "ความผูกพันทางอารมณ์" (emotional attachment) ที่นักกีตาร์มีต่อแอมป์หลอด โดยพวกเขามองแอมป์หลอดเป็นวัตถุที่ตอบสนองทั้งทางกายและทางศิลปะ การค้นพบนี้เสนอว่าอารมณ์ทางดนตรีมีใช้ผลพลอยได้ของเสียง แต่เป็นปัจจัยกำหนดสำคัญในการเลือกใช้อุปกรณ์ ซึ่งเป็นการขยายกรอบทฤษฎีเดิมให้ครอบคลุมประสบการณ์ของผู้เล่นเมทัลในบริบทไทย

3. แอมป์จำลองในฐานะพื้นที่สร้างสรรค์ การโต้แย้งมุมมองดั้งเดิมของ TAM

แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) มุ่งเน้น perceived usefulness และ perceived ease of use (Davis, 1989) อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบของงานนี้ชี้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ (creativity) เป็นอีกปัจจัยที่มีบทบาทในการยอมรับแอมป์จำลองอย่างเด่นชัด นักดนตรีจำนวนไม่น้อยเลือกใช้แอมป์จำลองเพราะเป็นพื้นที่สำหรับออกแบบเสียง ทดลอง preset และสร้าง "ตัวตนใหม่" ที่ไม่สามารถทำได้ง่ายกับแอมป์หลอด นี่จึงเป็นการโต้แย้งเชิงทฤษฎีว่า TAM ต้องขยายกรอบเพื่อครอบคลุม "คุณค่าด้านศิลปะและความคิดสร้างสรรค์" ในการประเมินเทคโนโลยีดนตรีร่วมสมัย

4. อุปกรณ์ขยายเสียงในฐานะอัตลักษณ์ การต่อยอด Musical Identity Theory

ทฤษฎีอัตลักษณ์ทางดนตรีของ MacDonald et al. (2002) ระบุว่านักดนตรีสร้างตัวตนผ่านการเลือกเสียงและเครื่องมือ ผลการศึกษานี้ต่อยอดให้เห็นมิติใหม่คือ "เสียงในฐานะถ้อยแถลงทางวัฒนธรรม" นักกีตาร์เมทัลไทยใช้เสียงเป็นสัญลักษณ์ของความดิบ ความหนักแน่น หรือความร่วมมือ ข้อค้นพบนี้จึงขยายความว่าอัตลักษณ์ทางดนตรีมิได้เกิดจากแนวเพลงเท่านั้น แต่เกิดจากการเลือกเทคโนโลยีที่สื่อสารสถานะและจุดยืนของผู้เล่นในชุมชนเมทัลไทย

5. บริบทไทย การเสริมความเข้าใจใหม่ในมิติเทคโนโลยีดนตรีเชิงโครงสร้าง

งานวิจัยจำนวนมากในโลกตะวันตกมักอธิบายการเลือกใช้อุปกรณ์จากมุมมองด้านสุนิยมและความพร้อมของเทคโนโลยี แต่ผลวิจัยครั้งนี้แสดงว่าสภาพเศรษฐกิจไทย ราคานำเข้า และข้อจำกัดของสถานที่แสดงมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมผู้ใช้ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องและต่อยอดจากงานของ Partti & Karlsen (2023) โดยชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างสังคมมีบทบาทในการกำหนดความเป็นไปได้ของการสร้างอัตลักษณ์ทางเสียง

โดยสรุป ผลการศึกษานี้มิใช่เพียงการยืนยันความรู้เดิม แต่เป็นการเสนอข้อโต้แย้งเชิงทฤษฎีที่เสริมความเข้าใจในสาขาเทคโนโลยีดนตรีและดนตรีศึกษา ได้แก่

- เทคโนโลยีใหม่ไม่ได้แทนที่ของเดิม แต่ถูกเลือกใช้ตามบริบทจริง
- คุณภาพเสียงตามการรับรู้ต้องรวมมิติอารมณ์และความผูกพัน
- TAM ควรขยายให้ครอบคลุม "คุณค่าเชิงศิลปะ"
- อัตลักษณ์ทางดนตรีก่อรูปผ่านการเลือกเทคโนโลยี ไม่ใช่เสียงเพียงอย่างเดียว
- ปัจจัยเชิงโครงสร้างในบริบทไทยเป็นตัวกำหนดกรอบของความเป็นไปได้ทางดนตรี

การอภิปรายนี้ทำให้เห็นว่าเสียงดนตรีมิใช่เพียงผลลัพธ์ของการใช้อุปกรณ์ แต่เป็นพื้นที่แห่งการสร้างความหมาย การต่อรอง และการประกาศตัวตนของนักกีตาร์เมทัลไทยอย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้ได้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีเครื่องขยายเสียงกีตาร์กับอัตลักษณ์ทางเสียงของนักกีตาร์เมทัลชาวไทย โดยเน้นทำความเข้าใจการสร้างสมดุลระหว่างแนวปฏิบัติดั้งเดิมกับนวัตกรรม ผลการวิจัยชี้ว่า การเลือกใช้อุปกรณ์ขยายเสียงมิได้เป็นเพียงเรื่องของคุณสมบัติทางเทคนิคหรือประสิทธิภาพ หากยังสะท้อนถึงมิติทางอารมณ์ ความหมายทางวัฒนธรรม และการแสดงออกเชิงอัตลักษณ์ทางศิลปะด้วย

ประเด็นสำคัญที่พบคือแนวโน้มการใช้งานแบบผสมผสาน (Hybrid Adoption) โดยนักดนตรีเลือกใช้แอมป์จำลองในเวทีการแสดงสดเนื่องจากความสะดวกและความเชื่อถือได้ ขณะที่การทำงานในสตูดิโอส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาแอมป์หลอดซึ่งให้คุณภาพเสียงที่มีมิติและตอบสนองทางสัมผัสได้ดีกว่า ความนิยมนี้น่าจะได้สะท้อนเพียงรสนิยมด้านเสียง แต่ยังสะท้อนถึงคุณค่าที่ลึกซึ้ง เช่น ความแท้จริง ความมีแรงบันดาลใจ และความสำคัญของประสบการณ์แบบอนาล็อก แม้กลุ่มนักดนตรีรุ่นใหม่จะเปิดรับเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น แต่ทุกช่วงวัยต่างพยายามสร้างสมดุลระหว่างอุปกรณ์ดิจิทัลและอนาล็อกเพื่อสนับสนุนอัตลักษณ์ทางดนตรีของตน

อีกทั้ง ปัจจัยภายนอก เช่น การเข้าถึงอุปกรณ์ ค่าใช้จ่าย และข้อจำกัดของสถานที่จัดแสดงในประเทศไทย ล้วนมีผลต่อแนวปฏิบัติของนักดนตรี ปัจจัยเหล่านี้มิได้เป็นอุปสรรค แต่กลับกลายเป็นแรงผลักดันให้นักดนตรีคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ และสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ สะท้อนถึงการปรับตัวเชิงสร้างสรรค์และการสร้างอัตลักษณ์ทางศิลปะในบริบทที่ท้าทาย

โดยรวมแล้ว งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่า เครื่องขยายเสียงมิได้เป็นเพียงอุปกรณ์เชิงเทคนิค แต่ยังเป็น วัตถุทางวัฒนธรรม ที่มีคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแสดงความเป็นตัวตนและการมีส่วนร่วมทางสังคม การทำความเข้าใจพลวัตดังกล่าวช่วยขยายกรอบการตีความเกี่ยวกับดนตรี เทคโนโลยี และอัตลักษณ์ในบริบทไทยและสากล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. ควรขยายการศึกษาไปยังแนวดนตรีประเภทอื่น เพื่อเปรียบเทียบพลวัตของการเลือกใช้อุปกรณ์ในบริบททางดนตรีที่หลากหลาย
 2. การสำรวจมุมมองของผู้ผลิตเพลงและผู้ฟังจะช่วยให้เข้าใจบทบาทของเทคโนโลยีในห่วงโซ่การผลิตและการรับรู้เสียงอย่างรอบด้านยิ่งขึ้น
 3. ควรให้ความสนใจกับเทคโนโลยีเกิดใหม่ เช่น ระบบจำลองเสียงที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI-powered modeling systems) เพื่อทำความเข้าใจผลกระทบต่อแนวคิดใหม่ ๆ ว่าด้วยโทนเสียง ความแท้จริง และการสร้างอัตลักษณ์ทางดนตรีในอนาคต
- ดังนั้น งานวิจัยนี้มิได้หยุดอยู่ที่การเปรียบเทียบอุปกรณ์ หากแต่ชี้ให้เห็นการต่อรองเชิงวัฒนธรรมระหว่างเทคโนโลยีกับศิลปะ และเปิดพื้นที่สำหรับการทำความเข้าใจแนวคิดว่าด้วยดนตรีและความเป็นตัวตนในยุคดิจิทัลอย่างลึกซึ้ง

รายการอ้างอิง

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology, 3*(2), 77–101.
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly, 13*(3), 319–340.
- Davies, H. (2019). The guitarist’s tone: Culture, technology and the construction of sonic signature. *Journal of Popular Music Studies, 31*(3), 63–81.
- Frith, S. (1996). *Performing Rites: On the Value of Popular Music*. Harvard University Press.
- MacDonald, R. A. R., Hargreaves, D. J., & Miell, D. (2002). *Musical Identities*. Oxford University Press.
- Partti, H., & Karlsen, S. (2023). Music technology and social inclusion: Examining student acceptance and resistance. *British Journal of Music Education, 40*(1), 25–44.
- Pinch, T. J., & Bijker, W. E. (1984). The social construction of facts and artefacts: Or how the sociology of science and the sociology of technology might benefit each other. *Social Studies of Science, 14*(3), 399–441.
- Thomas, S., & Chan, A. (2022). Identity, tone, and the digital amp: Professional guitarists and gear perception. *Music Technology Journal, 15*(1), 44–58.
- Zacharakis, A., Pasiadis, K., & Skovenborg, E. (2018). Perceptual attributes of the ideal audio reproduction system. *Journal of the Audio Engineering Society, 66*(6), 480–492.